

Klasa: 344-01/10-01/479
Urbroj: 376-11-10-25
Zagreb, 8. rujna 2010.

Na temelju članka 12. stavka 1. točke 3. Zakona o elektroničkim komunikacijama („Narodne novine“ br. 73/08, ZEK), povodom zahtjeva društava H1 TELEKOM d.d., Split, Amis Telekom d.o.o., Zagreb, OT-Optima Telekom d.d., Zagreb, B.net Hrvatska d.o.o., Zagreb, Metronet telekomunikacije d.d., Zagreb, iz članka 52. stavak 3. ZEK-a, Vijeće Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije na sjednici održanoj dana 8. rujna 2010 donosi:

PRIJEDLOG RJEŠENJA

- I. Mijenja se regulatorna obveza transparentnosti određena društvu HT – Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, konačnim odlukama Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije na: Tržištu započinjanja (originacije) poziva iz javnih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji (odluka klasa: 344-01/09-01/1072, urbroj: 376-11-09-01 od 17. srpnja 2009.); Tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji (odluka klasa: 344-01/09-01/1070, urbroj: 376-11-09-01 od 17. srpnja 2009.); Tržištu veleprodajnog (fizičkog) pristupa mrežnoj infrastrukturi (uključujući dijeljeni ili potpuni izdvojeni pristup) na fiksnoj lokaciji (odluka klasa: 344-01/09-01/1080, urbroj: 376-11-09-01 od 17. srpnja 2009.); Tržištu veleprodajnog širokopojsnog pristupa (odluka klasa: 344-01/09-01/1079, urbroj: 376-11-09-01 od 17. srpnja 2009.); i Tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu (odluka klasa: 344-01/09-01/1078, urbroj: 376-11-09-01 od 17. srpnja 2009.), i to na način da HT može primijeniti postupak naplate potraživanja iz dostavljenih instrumenata osiguranja plaćanja, odnosno, ako se ne može naplatiti iz instrumenata osiguranja plaćanja, privremeno obustaviti pružanje usluge, ukoliko operator korisnik ne podmiri bilo koji dugovani i nesporni račun za usluge, u roku od 60 dana od zaprimanja pisane opomene.
- II. Mijenja se regulatorna obveza transparentnosti određena VIPnet d.o.o., Zagreb konačnom odlukom Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije na Tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu (odluka klasa: 344-01/09-01/1078, urbroj: 376-11-09-01 od 17. srpnja 2009.), i to na način da VIPnet d.o.o. može primijeniti postupak naplate potraživanja iz dostavljenih instrumenata osiguranja plaćanja, odnosno, ako se ne može namiriti iz instrumenata osiguranja plaćanja, privremeno obustaviti pružanje usluge, ukoliko operator korisnik ne podmiri bilo koji dugovani i nesporni račun za usluge, u roku od 60 dana od zaprimanja pisane opomene.
- III. Nalaže se društvima navedenim u točkama I. i II. da u roku od 8 dana od dana primitka rješenja izmjene svoje standardne ponude tako što će u njima navesti nove rokove za aktivaciju instrumenata osiguranja plaćanja i privremenu obustavu pružanja usluge, sa učinkom od dana donošenja rješenja.

- IV. Odbija se zahtjev društva Hrvatski Telekom d.d. za izmjenom regulatorne obveze transparentnosti za izmjenom/dopunom standardnih, odnosno minimalnih ponuda svih operatora sa značajnom tržišnom snagom na pojedinim mjerodavnim tržištima.
- V. Ukida se privremeno rješenje doneseno u ovom predmetu 25. svibnja 2010.

Obrazloženje

Dana 14. svibnja 2010. društva H1 TELEKOM d.d., Split, Amis Telekom d.o.o., Zagreb, OT-Optima Telekom d.d., Zagreb, B.net Hrvatska d.o.o., Zagreb, te dana 17. svibnja 2010. društvo Metronet telekomunikacije d.d. (dalje: podnositelji) podnijeli su zahtjeve na temelju članka 52. stavak 3. Zakona o elektroničkim komunikacijama („Narodne novine“ br. 73/08, dalje: ZEK), u kojima traže izmjenom regulatorne obveze transparentnosti koja je društvu Hrvatski Telekom d.d. (dalje: HT) određena konačnim odlukama Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije na slijedećim mjerodavnim tržištima:

- a) Tržištu započinjanja (originacije) poziva iz javnih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji (dalje: Tržište br. 2);
- b) Tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji dalje: Tržište br. 3);
- c) Tržištu veleprodajnog (fizičkog) pristupa mrežnoj infrastrukturi (uključujući dijeljeni ili potpuni izdvojeni pristup) na fiksnoj lokaciji (dalje: Tržište br. 4);
- d) Tržištu veleprodajnog širokopojasnog pristupa; (dalje: Tržište br. 5);

Podnositelji OT-Optima Telekom d.d. i Metronet d.d. zatražili su izmjenom iste regulatorne obveze i na:

- e) Tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu (dalje: Tržište br. 7).

U svojim zahtjevima podnositelji navode da traže izmjenom regulatorne obveze transparentnosti u odnosu na produljenje rokova dospijeca plaćanja za sve račune HT-a koji se odnose na usluge pružene temeljem odgovarajućih standardnih ponuda HT-a na svim navedenim mjerodavnim tržištima, odnosno za sve račune temeljene na gore navedenim odlukama HAKOM-a. Podnositelji traže produljenje rokova dospijeca plaćanja na 90 dana od dana slanja računa.

Ujedno, podnositelji su u svojim zahtjevima zatražili i donošenje privremenog rješenja kojim bi se pitanje dospijeca plaćanja računa privremeno produljilo na traženih 90 dana, a do okončanja postupka.

Dana 25. svibnja 2010. HAKOM je donio privremeno rješenje kojim je do okončanja postupka privremeno izmijenio regulatornu obvezu transparentnosti određenu HT – u na 5 mjerodavnih tržišta, i to na način da HT može privremeno obustaviti pružanje usluge, tek ukoliko operator korisnik ne podmiri bilo koji dugovani i nesporni račun za usluge, u roku od 60 dana od zaprimanja pisane opomene.

Dana 27. svibnja 2010. podnositelj H1 je zatražio tumačenje privremenog rješenja, smatrajući da se produljenje roka iz privremenog rješenja odnosi i na aktivaciju instrumenata osiguranja, a ne samo na privremenu obustavu pružanja usluge.

Dana 28. svibnja 2010. HAKOM je dao traženo tumačenje, navodeći da se rok za aktivaciju instrumenata osiguranja logički i pravno ne može razdvojiti od roka za privremenu obustavu pružanja usluge, pa se stoga produljenje roka iz privremenog rješenja odnosi i na aktivaciju instrumenata osiguranja plaćanja.

Dana 14. lipnja 2010. zatražena su očitovanja stranaka o meritumu zahtjeva. Očitovanja su također zatražena i od društava VIPnet i Tele 2, kao osoba koje imaju pravni interes u ovom postupku.

Dana 1. srpnja 2010. podnositelj H1 je dostavio očitovanje, navodeći da ostaje kod svog zahtjeva te da nema dodatne činjenice, okolnosti i dokaze koje bi dostavio u prilog svojih navoda.

Dana 2. srpnja 2010. podnositelj Metronet je dostavio očitovanje. Navodi da ostaje kod zahtjeva za produljenjem rokova dospjeća plaćanja. Dodatno argumentira svoj zahtjev produljenjem rokova plaćanja svojih potraživanja prema poslovnim korisnicima, do čega dolazi zbog rasuće nelikvidnosti i recesije. Ističe da je prema podacima objavljenim u Gospodarskim kretanjima zabilježen porast nelikvidnosti poslovnih subjekata za 50% u odnosu na 2009. godinu, što negativno utječe na njihovo poslovanje. Iznosi podatke iz revizorskog izvješća iz kojih proizlazi porast dana naplate potraživanja sa 78 dana u 2008. na 96 dana u prvoj polovici 2010. te prilaže izvadak iz Izvješća neovisnog revizora i financijski izvještaj od 31. prosinca 2009.

Istog dana svoje očitovanja o meritumu dostavio je i HT. Navodi da podnositelji zahtjeva nisu učinili vjerojatnim da su na tržištu nastale promjene koje imaju značajan utjecaj na regulatorne obveze na pojedinom mjerodavnom tržištu. Ističe da je recesija, koja je postojala i u trenutku kada se radila analiza mjerodavnih tržišta, jednako pogodila sve operatore na tržištu, uključujući i HT. Također, HT smatra da bi produljenjem rokova plaćanja došlo do očigledne neravnopravnosti između HT-a i ostalih operatora.

Dana 7. srpnja 2010. podnositelj OT-Optima telekom je dostavio svoje očitovanje. Navodi da ostaje kod zahtjeva za produljenjem rokova dospjeća plaćanja na 90 dana. Ujedno navodi da bi se na pojedinim mjerodavnim tržištima s obvezama HT-a trebali izjednačiti i ostali operatori sa značajnom tržišnom snagom na pojedinim tržištima. OT svoj zahtjev dalje argumentira time da je HT najveći poslovni partner kojem OT šalje uvjerljivo najveći postotak svog prometa. Zbog gospodarske krize i nelikvidnosti, ukupna zaduženost OT-a, u odnosu na rokove plaćanja ide u smjeru naplate temeljem dostavljenih instrumenata osiguranja. Završno, OT ističe da bi produljenje rokova plaćanja smanjilo dominantnost HT-a i predstavljalo korak prema daljnjoj liberalizaciji elektroničkih komunikacija.

Dana 7. odnosno 14. srpnja 2010. VIPnet je dostavio očitovanja iz kojeg su izdvojeni podaci koji se smatraju poslovnom tajnom. VIP se protivi promjenama regulatornih obveza koje bi produljile rokove plaćanja za obveze koje drugi operatori imaju prema VIP-u. Smatra da je moguće pojedinim operatorima na usporedivim tržištima nametnuti različite regulatorne obveze, navodeći primjer različitog sadržaja obveze transparentosti koja je određena društvu

Tele2 u odnosu na sadržaj iste obveze određen njima. VIP navodi da HAKOM unutar postupka analize tržišta nije napravio analizu utjecaja rokova plaćanja na spječavanje, narušavanje i ograničavanje tržišnog natjecaja. Posljedično, svaka izmjena regulatorne obveze koja se tiče rokova plaćanja, nužno se mora temeljiti na provedenom postupku analize tržišta. Dalje navodi da definiranje rokova plaćanja ne bi trebalo biti u domeni odluka HAKOM-a, već je regulirano općim propisima o obveznim odnosima. U svakom slučaju, zahtjev podnositelja odnosi se samo na HT, a ne na VIP, koji je u bilateralnim odnosima s operatorima u takvom položaju, da se razlike u iznosima za međusobno pružene usluge sve više smanjuju.

Dana 23. srpnja 2010. HAKOM je dostavio zaprimljena očitovanja svim strankama u postupku.

Dana 2. kolovoza 2010. HT je dostavio komentare na očitovanja ostalih stranaka u kojem ponavlja dosadašnje argumente na temelju kojih smatra da je zahtjev neosnovan. Podredno, ukoliko HAKOM bude smatrao da je potrebno izmijeniti njegovu regulatornu obvezu transparentnosti, tada HT podnosi zahtjev za izmjenom/dopunom standardnih, odnosno minimalnih ponuda svih operatora sa značajnom tržišnom snagom na pojedinim mjerodavnim tržištima na istovjetan način.

Razmotrivši zahtjeve podnositelja i argumente HT-a, i VIPnet-a, HAKOM utvrđuje slijedeće.

Regulatorna obveza transparentnosti određana na Tržištu br. 2 na str. 62. pripadajuće analize; na Tržištu br. 3 na str. 61. pripadajuće analize; na Tržištu br. 4 na str. 78. pripadajuće analize; na Tržištu br. 5 na str. 76. pripadajuće analize; i na Tržištu br. 7 na str. 67. pripadajuće analize, glasi kako slijedi:

„(...) rok dospijeca plaćanja računa je 30 dana od dana slanja računa, pri čemu HT šalje pisanu opomenu po isteku roka dospijeca; (...)

HT će primijeniti postupak naplate potraživanja iz dostavljenih instrumenata osiguranja plaćanja tek ukoliko operator ne podmiri svoja dospjela i nesporna potraživanja u roku od 30 dana od zaprimanja pisane opomene;

ukoliko se ne može naplatiti iz instrumenata osiguranja plaćanja, HT može privremeno obustaviti pružanje usluge tek ukoliko operator korisnik ne podmiri bilo koji dugovani i nesporni račun za usluge (...) u roku od 30 dana od zaprimanja pisane opomene. HT nema pravo privremeno obustaviti pružanje usluge u slučaju da mu operator u roku 30 dana od zaprimanja pisane opomene dostavi ili obnovi odgovarajući instrument plaćanja.

Analizirajući sve argumente koji su zaprimljeni u tijeku postupka, HAKOM smatra da podnositelji nisu učinili vjerojatnim da su se okolnosti iz analize izmijenile u takvoj mjeri da bi zahtijevale izmjenu rokova dospijeca plaćanja. Međutim, podnositelji su ipak u dovoljnoj mjeri učinili vjerojatnim da su u odnosu na okolnosti vezane uz gospodarsku krizu, koje su postojale u trenutku donošenja analize, nastale promjene koje imaju značajan utjecaj na regulatorne obveze na mjerodavnim tržištima, pa je stoga potrebna izmjena regulatorne obveze transparentnosti u odnosu na rokove za aktivaciju instrumenata osiguranja plaćanja i privremenu obustavu pružanja usluge, a kako bi se na odgovarajući način pristupilo pitanju smanjene likvidnosti na tržištu.

U tijeku postupka podnositelji su u svojim očitovanjima uvjerljivo ukazali da se gospodarska kriza u međuvremenu produbila te da je došlo do daljnjeg rasta nelikvidnosti.

Podnositelji ispravno ističu da se te okolnosti trebaju promatrati u svjetlu nerazmjera u plaćanjima između njih i HT-a, iz čega proizlazi da su u međusobnom omjeru pruženih usluga podnositelji pretežno dužnici HT-a, a ne njegovi vjerovnici. U tim okolnostima rastuća nelikvidnost više pogađa podnositelje jer u slučaju prijeboja međusobnih potraživanja njima ostaje obveza plaćanja razlike koju moraju ispuniti novčanom uplatom.

Iz tih razloga, a ne sporeći pravo HT-a da naplati svoja dospjela potraživanja te obračuna zatezne kamate, HAKOM smatra u prvom redu opravdanim produljiti rok koji se odnosi na privremenu obustavu pružanja usluge s postojećih 30 na ukupno 60 dana. Navedeno produljenje roka sa 30 na 60 dana, obuhvaća i rok za aktivaciju instrumenata osiguranja plaćanja jer se pravno i logički radi o istom roku koji počinje teći od dana dospijeca računa. Da se radi o istom roku govori činjenica da istekom roka HT najprije mora pokušati namiriti svoje potraživanje iz dostavljenih instrumenata osiguranja plaćanja, a ako to nije u mogućnosti tada može privremeno obustaviti pružanje usluge.

Produljenje roka za privremenu obustavu usluge važno je jer zbog odnosa međusobnih potraživanja postoji realna opasnost da će se podnositelji, zbog otežanog poslovanja izazvanog gospodarskom krizom, naći u situaciji da niti nakon pisane opomene ne mogu podmiriti svoje dospjele račune koje im je HT izdao. Prema postojećoj regulatornoj obvezi HT u tim slučajevima može nakon 30 dana od dana zaprimanja opomene privremeno obustaviti pružanje usluge. Privremena obustava pružanja usluge je na tržištu elektroničkih komunikacija ozbiljna mjera koja direktno pogađa poslovanje operatora kojem je HT privremeno obustavio uslugu, i to kroz nemogućnost pružanja usluga krajnjim korisnicima tog operatora. Ta mjera može izazvati ozbiljne poremećaje na tržištu koji bi ugrozili održivo tržišno natjecanje i daljnju liberalizaciju tržišta, i to na način da bi se narušilo povjerenje krajnjih korisnika prema podnositeljima, narušio njihov poslovni kredibilitet te povećala mogućnost njihova izlaska sa tržišta.

HAKOM smatra da navedeno produljenje roka za aktivaciju instrumenata osiguranja plaćanja i privremenu obustavu usluge ne predstavlja prekomjerni teret za HT jer: (i) ostvaruje pravo na zatezne kamate u tom produljenom roku, koje teku od dospijeca računa pa do isplate i, (ii) jer su instrumenti osiguranja plaćanja takvog karaktera da produljenje roka ne utječe na njihovu valjanost. Nadalje, zbog neravnoteže u omjeru potraživanja i dugovanja koja postoji između podnositelja i HT-a, ne može se tvrditi da se podnositelji i HT nalaze u usporedivo sličnoj ili istoj situaciji koja bi nalagala jednaki tretman, zbog čega nije narušeno načelo nediskriminacije.

U okviru ovog postupka bilo je potrebno odlučiti i o tome mora li se produljenje rokova, sukladno načelu nediskriminacije, utvrditi i za druge operatore sa značajnom tržišnom snagom kojima je određena obveza izradi standardne ili minimalne ponude.

HAKOM smatra da se, sukladno načelu nediskriminacije, regulatorna obveza treba izmijeniti na isti način i na Tržištu br. 7, u odnosu na operatora VIPnet d.o.o. Iako u svojem očitovanju VIPnet d.o.o. ističe da se neravnoteža u međusobnim plaćanjima između njega i ostalih operatora sve više smanjuje, ostaje nesporno da ta neravnoteža ipak postoji. Na taj način operator VIPnet nalazi se na Tržištu 7 u usporedivoj situaciji kao i HT, pa ga je sukladno načelu nediskriminacije potrebno obuhvatiti izmjenom rokova za aktivaciju instrumenata osiguranja plaćanja i za privremenu obustavu pružanja usluge. Drugim riječima, HAKOM je analizom tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu

komunikacijsku mrežu dokazao da HT i Vipnet imaju isti položaj na tržištu iz čega proizlazi da se na tom tržištu izmjena bilo koje regulatorne obveze, a što uključuje i izmjenu rokova za aktivaciju instrumenata osiguranja plaćanja i privremene obustave pružanja usluge mora na isti način primjenjivati na HT i VIPnet. Ostali operatori koji su proglašeni operatorima sa značajnom tržišnom snagom na bilo kojem tržištu, ne nalaze se u usporedivoj situaciji sa HT-om i VIPnet-om, pa stoga razlika u tretmanu koja nastaje ovom izmjenom nema diskriminacijski karakter.

Imajući u vidu sve navedeno, predlaže se temeljem članka 52. stavka 3. ZEK-a odluka kao u izreci. Obzirom da ovaj prijedlog može imati znatniji utjecaj na mjerodavno tržište, HAKOM smatra opravdanim provesti javnu raspravu predviđenu u članku 22. ZEK-a.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 dana od dana primitka rješenja.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Miljenko Krvišek, dipl.ing.